

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.022.01.2017

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

ul. Waly Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk

T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05

lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/020 – Rozwój sektora odnawialnych źródeł energii
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Zdzisław Stefan Zbierski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/125/2017 z dnia 13 października 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Energa-Operator SA w Gdańsku (dalej: „Energa-Operator”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Dorawa, Prezes Zarządu Energa-Operator (dalej: „Prezes Zarządu”) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie ¹ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie realizacji zadań związanych z rozwojem sektora odnawialnych źródeł energii (dalej: „OZE”) w latach 2015- 2017 (I półrocze).
Uzasadnienie oceny ogólnej	Energa-Operator podejmowała działania zmierzające do osiągnięcia celów dotyczących udziału OZE w bilansie energetycznym kraju, w tym posiadała uzgodnione z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: „URE”) plany rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną, a stosowane metody i środki były nakierowane na zgodne z planami przyłączanie OZE do sieci dystrybucyjnej. Jednostka realizowała działania w obszarze infrastruktury sieciowej, by zapewnić możliwość odbioru energii elektrycznej wytworzonej w OZE, a także rozliczania dostarczonej i odebranej energii elektrycznej przez prosumentów. Warunki przyłączania instalacji do sieci były powszechnie dostępne dla zainteresowanych, a wnioski o określenie warunków o przyłączenie rozpatrywane terminowo. Terminowo rozpatrywano także wnioski o określenie warunków o przyłączenie instalacji zasilanych biogazem rolniczym. Zgodnie z wymogami Energa-Operator wykonywała obowiązki sprawozdawcze wobec Prezesa Agencji Rynku Rolnego (dalej: „ARR”) oraz Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dalej: „KOWR”). Spółka prawidłowo wykonywała również działania związane z zapewnieniem pomocy finansowej na rozwój sieci dystrybucyjnej, w szczególności związanej z rozwojem OZE.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania przedsiębiorstwa w zakresie planowania przyłączania OZE do sieci dystrybucyjnej.

1.1. Planowanie rozwoju sieci z uwzględnieniem rozwoju lub budowy OZE.

Opis stanu
faktycznego

- 1.1.1. Energa-Operator terminowo sporządziła dla obszaru swojego działania (ok. 3 mln odbiorców na powierzchni ok. 75 tys. km² na terenie województw: zachodniopomorskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego, łódzkiego i mazowieckiego) plany rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną. Projekt Planu Rozwoju Energa-Operator na lata 2014-2019 przekazany został Prezesowi URE 10 września 2013 r., tj. w wyznaczonym przez niego terminie², a aktualizację tego Planu, tj. projekt Planu Rozwoju Energa-Operator na lata 2017-2022 przekazano, zgodnie z przepisem art. 16 ust. 14 ustawy Prawo energetyczne³ w terminie do 31 marca 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 4-12, 15-24)

- 1.1.2. Ww. projekty Planów Rozwoju uzgadniane były z Prezesem URE. Ostatecznie, pismem z 21 stycznia 2014 r. Prezes URE poinformował o uzgodnieniu Planu Rozwoju Energa-Operator na lata 2014-2019, a pismem z 8 lutego 2017 r. – Planu Rozwoju Energa-Operator na lata 2017-2022.

Plany Rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną w Energa-Operator przygotowywane były w oparciu o wypracowaną i obowiązującą procedurę. Uwzględniały one m.in. wnioski o przyłączenie nowych źródeł do sieci elektroenergetycznej, w tym z OZE oraz jej rozwój, w szczególności w zakresie energetyki wiatrowej.

(dowód: akta kontroli str. 13-14, 25-26)

Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu Rozwoju Majątku podstawą do opracowania planów rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2014-2019 była Instrukcja wydana przez URE będąca załącznikiem do Kwestionariusza Projektu Planu Rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną. W ramach kolejnej aktualizacji Projektu Planu Rozwoju, w styczniu 2016 r. Prezes URE poinformował wszystkich operatorów systemów dystrybucyjnych (dalej: „OSD”) za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, o fakcie opublikowania ostatecznej wersji „Kwestionariusza projektu planu rozwoju na lata 2017-2022 wraz ze stosowną instrukcją. Mając powyższe na uwadze, wytyczne, założenia i wskazówki dotyczące sposobu sporządzenia i zakresu informacji ujmowanych przez OSD (w tym Energa-Operator) w projektach planów rozwoju na lata 2014-2019 oraz 2017-2022 zostały ustalone i przekazane do stosowania przez Prezesa URE. Energa-Operator w celu realizacji zobowiązań OSD zawartych w ustawie Prawo energetyczne dotyczących planów rozwoju, korzysta z wielu opracowań własnych, jak i wspólnie opracowywanych z innymi podmiotami m.in. z Polskimi Sieciami Elektroenergetycznymi. Przykładem takich dokumentów, które były brane pod uwagę w tworzeniu opisanych powyżej Projektów Planu Rozwoju były:

- wieloletni Program Rozwoju Sieci WN Energa-Operator,

² Do 13 września 2013 r.

³ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 220, ze zm.).

- Koncepcja pracy sieci przesyłowej nN i dystrybucyjnej 110 kV jako sieci zamkniętej dla Polski Północnej opracowywana wspólnie z OSP,
- ekspertyzy wpływu obiektów przyłączanych na Krajowy System Elektroenergetyczny opracowane do dnia zakończenia budowy Projektu Planu Rozwoju (dotyczy przede wszystkim obiektów przyłączanych w II grupie przyłączeniowej).

Ponadto, podczas tworzenia projektów Planu Rozwoju uwzględniano ww. dokumenty oraz kierowano się Instrukcją URE. Kwestionariusze opublikowane przez URE uwzględniają pełen zakres informacji planów rozwoju, jaki jest wymagany przepisami prawa. W związku z tym do sporządzenia projektów Planów Rozwoju, poza opracowaniami wskazanymi wyżej, wykorzystano dokumenty oraz dane uzyskiwane w ramach realizacji bieżących zadań w Energa-Operator (np. warunki przyłączenia, warunki budowy sieci, zawarte umowy o przyłączenie). Źródła te z reguły nie mają formy wytycznych, wskazówek, itd., ponieważ zakres pozyskiwanych danych i ich formę ujednolica w ramach wszystkich OSD wspomniany kwestionariusz URE.

Projekty Planów Rozwoju podlegają uzgodnieniu z Prezesem URE w celu zapewnienia ich zgodności z przepisami prawa i uzgodnienia ich przez URE z Zarządami Województw.

W przypadkach projektu Planu Rozwoju na lata 2014-2019, jak i 2017-2022, Prezes URE dokonał ich uzgodnienia bez uwag. Dodatkowo Prezes URE, informując o powyższych uzgodnieniach, przekazał informację o pozytywnej opinii Zarządów Województw z terenu działania Energa-Operator.

(dowód: akta kontroli str. 223-225)

Plany Rozwoju Energa-Operator przygotowano zgodnie z wymogami ustawy Prawo energetyczne. Plany te uwzględniały uwarunkowania wynikające m.in. z przepisów prawa energetycznego oraz o odnawialnych źródłach energii, a także projekty związane z teleinformatyką i telekomunikacją, jak również budowy inteligentnego opomiarowania. Realizacja planowanych zamierzeń inwestycyjnych nakierowana była na:

- przyłączanie do sieci odbiorców i wytwórców energii elektrycznej,
- zwiększenie zdolności przesyłowych sieci dystrybucyjnej,
- ograniczenie awaryjności linii i urządzeń energetycznych,
- możliwość zarządzania siecią prosumencką, poprzez monitorowanie i analizę stanu sieci, dzięki systemowi inteligentnego opomiarowania,
- dostosowanie obiektów i urządzeń do wymogów ochrony środowiska,
- wysoką jakość świadczonych usług dystrybucji.

Przedmiotowe Plany Rozwoju obejmowały również niezbędne nakłady inwestycyjne m.in. na przyłączanie nowych odbiorców i nowych źródeł oraz związaną z tym budową nowych sieci, a także na modernizację i odtworzenie istniejącego majątku, związane z poprawą jakości usług i wzrostem zapotrzebowania na moc oraz na pozostałe, w tym informatykę, łączność i transport.

(dowód: akta kontroli str. 13-14, 25-26)

- 1.1.3. Energa-Operator przedkładała, zgodnie z przepisem art. 16 ust. 18 ustawy Prawo energetyczne, Prezesowi URE corocznie do dnia 30 kwietnia, sprawozdania z realizacji tych Planów. Sprawozdanie z wykonania Planu Rozwoju Energa-Operator w 2015 r. przekazano pismem z 28 kwietnia 2016 r., a Sprawozdanie za 2016 r. – pismem z 24 kwietnia 2017 r.

W Sprawozdaniu za 2016 r. wykazano m.in., że znaczne zmniejszenie nakładów inwestycyjnych na przyłączenia odbiorców i nowych źródeł energii w porównaniu do wartości zaplanowanych wynika, poza wzrostem efektywności inwestycyjnej,

z niższego niż zakładano zapotrzebowania na przyłączenie nowych źródeł, w szczególności w obszarze OZE, a zwłaszcza farm wiatrowych. Wykonanie Planu Rozwoju w 2016 r. w zakresie przyłączenia nowych odbiorców i nowych źródeł oraz związana z tym budowa nowych sieci, zaplanowane w kwocie 566,1 mln zł wykonane zostało w 85,9,0%, tj. w kwocie o 79,7 mln zł mniejszej od planowanej, przy czym plan modernizacji i odtworzenia istniejącego majątku, związany z poprawą jakości usług i/lub wzrostem zapotrzebowania na moc wykonano w 113,%, tj. w kwocie o 78,2 mln zł wyższej od planu w wysokości 577,8 mln zł. W tym samym okresie przyłącza do nowych źródeł, w tym OZE, zaplanowane w kwocie 50,6 mln zł, wykonano zaledwie w 9,5%, tj. w wysokości 4,8 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 27-46)

- 1.1.4. Przy sporządzaniu projektu Planu Rozwoju Energa-Operator na lata 2017-2022 przeprowadzona została ocena realizacji obowiązującego Planu Rozwoju Energa-Operator na lata 2014-2019. Energa-Operator dokonała za okres 3 lat oceny realizacji planu rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną (Moduł nr 5 projektu Planu Rozwoju Energa-Operator na lata 2017-2022 z marca 2016 r.) oraz wystąpiła do Prezesa URE o aktualizację tego Planu na kolejny okres.

(dowód: akta kontroli str. 47-49)

- 1.1.5. Dokonana przez Energa-Operator oraz uzgodniona z Prezesem URE aktualizacja Planu Rozwoju Energa-Operator na lata 2017-2022 uwzględniała (w uzyskanym zakresie) zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W tym celu Energa-Operator wystosowała do jednostek samorządu terytorialnego z obszaru swojego działania, pismo (wraz z szablonem odpowiedzi) o informacje dotyczące m.in. zamierzeń inwestycyjnych, ich lokalizacji, założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

(dowód: akta kontroli str. 15-21, 49-51)

- 1.1.6. Energa-Operator opracowała Prognozę dotyczącą stanu bezpieczeństwa dostarczania energii elektrycznej na terenie działania Energa-Operator SA na lata 2014-2028. Ww. Prognoza, sporządzona została w grudniu 2013 r., na okres o którym mowa w przepisie art. 16 ust. 5 ustawy Prawo energetyczne.

Według Prognozy (źródła planowane do przyłączenia w latach 2014-2028) moc przyłączeniowa z elektrowni: wiatrowych wzrośnie o 5523 MW, fotowoltaicznych – o 220 MW, biogazowych/biomasowych – o 84 MW oraz wodnych – o 5 MW.

W Prognozie szczególną uwagę zwrócono na niedostateczny w ostatnich latach poziom inwestycji związanych z modernizacją i odtwarzaniem sieci, wynikający z konieczności przeznaczenia znacznych środków na inwestycje związane z przyłączaniem odbiorców (sytuacja ta niekorzystnie odbija się na strukturze wiekowej majątku prowadząc do pogarszania wskaźników ciągłości dostaw energii elektrycznej). Ustalono, że dla sprostania wymogom jakościowym konieczna będzie intensyfikacja działań inwestycyjnych w obszarach:

- wzmocnienie istniejących oraz budowa nowych sieci elektroenergetycznych, w szczególności 110 kV, wynikające zarówno z konieczności zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej do odbiorców jak i wymaganego poziomu bezpieczeństwa pracy sieci po przyłączeniu dużej ilości OZE,
- budowa sieci i przyłączy do nowych odbiorców energii elektrycznej,
- realizacja inwestycji modernizacyjnych w sieci, mających na celu skrócenie czasów trwania przerw w dostawach energii elektrycznej.

(dowód: akta kontroli str. 52-56)

2. Działania przedsiębiorstwa w zakresie przyłączania OZE i umożliwiania dokonywania rozliczenia energii elektrycznej przez prosumenta.

2.1. Działania w zakresie przyłączania OZE do sieci dystrybucyjnej.

Opis stanu faktycznego

2.1.1. W okresie objętym kontrolą Energa-Operator posiadała regulacje dotyczące przyłączania odbiorców i wytwórców do sieci, w tym (opracowane tematycznie) procedury przyłączania do sieci instalacji OZE dla: mikroinstalacji i prosumentów, farm wiatrowych oraz instalacji fotowoltaicznych. Energa-Operator posiadała także opisane procesy i procedury m.in.:

- realizacji przyłączenia bezinwestycyjnego do sieci nN i SN,
- realizacji przyłączenia inwestycyjnego do sieci nN i SN,
- realizacji przyłączenia inwestycyjnego do sieci WN,

jak również wytyczne w zakresie m.in.:

- aktualizacji warunków przyłączenia i projektu umowy,
 - pozyskania ekspertyzy dla sieci SN oraz WN,
 - interpretacji dokumentów planistycznych opracowanych przez jednostki samorządu terytorialnego,
 - zarządzania umowami o przyłączenie instalacji wytwórczych,
- oraz formularze, wzory i przykłady wymaganych dokumentów.

(dowód: akta kontroli str. 57-123, 266-294)

2.1.2. W latach 2015-2017 (I półrocze) Energa-Operator otrzymała 4579 zgłoszeń przyłączenia mikroinstalacji do sieci, w tym 4537 dotyczyło instalacji fotowoltaicznych oraz 741 wniosków o określenie warunków o przyłączenie OZE do sieci, w tym 492 dla instalacji fotowoltaicznych. W okresie tym Energa-Operator wydała 512 warunków o przyłączenie OZE do sieci, w tym 354 dla instalacji fotowoltaicznych. Warunki o przyłączenie OZE do sieci wydawane były w terminach określonych w art. 7 ust. 8g ustawy Prawo energetyczne, tj. 30 dni w przypadku przyłączeń do sieci o napięciu znamionowym nie wyższym niż 1 kV oraz 150 dni w przypadku przyłączeń do sieci o napięciu znamionowym wyższym niż 1 kV.

(dowód: akta kontroli str. 124)

2.1.3. W kontrolowanym okresie Energa-Operator w 187 przypadkach odmówiła wydania warunków o przyłączenie OZE do sieci z przyczyn leżących po stronie operatora, z tego 111 przypadków odmowy dotyczyło instalacji fotowoltaicznych. W 184 przypadkach przyczyną odmowy był brak warunków technicznych do przyłączenia do sieci, natomiast w 3 przypadkach brak warunków technicznych i ekonomicznych (koszty rozbudowy sieci niezbędnej do przyłączenia obiektu do sieci), który dotyczył w całości instalacji wiatrowych (sieć o napięciu 110 kV).

(dowód: akta kontroli str. tabela 124)

2.1.4. W latach 2015-2017 (I półrocze) wnioskodawcy skierowali 31 spraw z zakresu przyłączania OZE do sieci dystrybucyjnej do rozstrzygnięcia przez Prezesa URE, w tym 25 spraw dotyczyło przyłączania instalacji wiatrowych. W 13 sprawach Prezes URE wydał decyzje negatywne dla wnioskodawców, w 3 przypadkach Energa-Operator zawarła z wnioskodawcami ugody, a 15 spraw pozostawało w toku (głównie w zakresie zagadnień technicznych ale również proceduralno-prawnych).

(dowód: akta kontroli str. tabela 124)

2.1.5. W badanym okresie średni okres od wydania warunków o przyłączenie OZE do sieci do realizacji tego przyłączenia wynosił odpowiednio:

- ok. 3,5 roku dla instalacji wiatrowych, z tego ok. 4,5 roku dla sieci wysokich napięć (110 kV) oraz ok. 2,5 roku dla sieci średnich napięć (15 kV),
- ok. 1 roku dla instalacji fotowoltaicznych, z tego ok. 1 roku odpowiednio dla sieci średnich napięć oraz dla sieci niskich napięć (0,4 kV),
- ok. 3 lat dla instalacji biogazowych, z tego ok. 3 lat dla sieci średnich napięć oraz ok. 2,5 roku dla sieci niskich napięć,
- ok. 3 lat dla instalacji wodnych, z tego ok. 4 lat dla sieci średnich napięć oraz ok. 2 lat dla sieci niskich napięć.

W ww. okresie, mimo wydanych przez Energa-Operator warunków o przyłączenie OZE do sieci, odnotowano 512 przypadków nie zakończonych przyłączeniem do sieci z przyczyn leżących po stronie wnioskodawcy. Spośród ww. przypadków, w 53 z nich (10,4 %) sami wnioskodawcy rezygnowali z przyłączenia OZE do sieci. W pozostałych 459 przypadkach proces przyłączania był w toku. Rezygnacja wnioskodawców z przyłączenia do sieci spowodowana była m.in. utrudniającymi realizację projektów i niekorzystnymi dla sektora OZE zmianami prawnymi, w tym w zakresie warunków, trybu i lokalizacji elektrowni wiatrowych, zmianami w opodatkowaniu turbin, brakiem aukcji).

(dowód: akta kontroli str. 130)

2.1.6. Prezes Zarządu wyjaśnił, że rozwój OZE napotykał na szereg barier. Pochodząca z 2007 r. zmiana w ustawie Prawo energetyczne, wprowadzająca system wsparcia dla źródeł OZE, spowodowała lawinowy wzrost zainteresowania budową tych źródeł. W konsekwencji w latach 2008-2009 odnotowano olbrzymią liczbę złożonych wniosków o określenie warunków przyłączenia, praktycznie wyłącznie dla farm wiatrowych. Ponieważ wydane warunki przyłączenia stanowią dla spółki dystrybucyjnej warunkowe zobowiązania do zawarcia umowy o przyłączenie, wydawane warunki pomniejszały zapas zdolności przyłączeniowych sieci i w krótkim czasie zapasy te zostały wyczerpane. Niezbędne stało się wprowadzenie do planów rozwoju istotnych inwestycji w zakresie wzmocnienia sieci, które miały po ich zrealizowaniu wykreować nowe zdolności przyłączeniowe (należy zwrócić uwagę na niewłaściwe uregulowanie prawne tej sytuacji: art. 7 ust. 5 ustawy wskazuje, że przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się w szczególności dystrybucją energii elektrycznej, ma obowiązek zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączania podmiotów ubiegających się o przyłączenie, na warunkach określonych w stosownych rozporządzeniach oraz w założeniach lub planach, o których mowa w art. 19 i 20 ustawy, natomiast obowiązek ten nie koreluje z planami rozwoju, które przedsiębiorstwa energetyczne mają sporządzać na podstawie art. 16 ustawy i które mają zawierać plany w zakresie budowy i rozbudowy sieci elektroenergetycznej tego przedsiębiorstwa). Tak więc, w sytuacji wyczerpania istniejących oraz planowanych w planie rozwoju zdolności przyłączeniowych sieci, Energa-Operator zaczęła odmawiać wydania warunków przyłączenia i zawarcia umowy o przyłączenie, jeśli obliczenia (ekspertyzy) pokazywały przeciążenia w sieci istniejącej i przewidywanej, po zrealizowaniu planu rozwoju. Energa-Operator wyszła bowiem z założenia, że tylko w procesie optymalizacyjnym, wykonywanym w procesie opracowywania planu rozwoju, możliwe jest efektywne zaplanowanie rozwoju sieci. Planowanie rozwoju poprzez wyniki pojedynczych obliczeń dla wniosków o określenie warunków przyłączenia jest niewłaściwe, bo proces ten nie umożliwia (z racji krótkiego czasu na wydanie warunków przyłączenia) wykonania wielokryterialnej analizy optymalizacyjnej. W 2012 r. PSE SA wprowadziły dodatkową analizę w procesie uzgadniania warunków przyłączenia, sprawdzającą możliwości bilansowe systemu do przyjęcia

wnioskowanej o przyłączenie mocy. Ponieważ w kraju wydano do tej pory warunki przyłączenia na moc ok. 20 tys. MW, a z analiz PSE wynikało, że możliwości zbilansowania systemu wynoszą zdecydowanie mniej, analiza możliwości bilansowych systemu stała się jedną z głównych powodów odmowy przyłączenia OZE do sieci. Należy przy tym zaznaczyć, że de facto blokada dla wydawania nowych warunków przyłączenia OZE dotyczyła farm wiatrowych i tylko tych przyłączanych do sieci o napięciu 110 kV lub wyższym. Źródła przyłączane do sieci niższych napięć, z uwagi na brak obowiązku uzgadniania warunków przyłączenia z PSE, uzyskiwały warunki przyłączenia wydawane w ramach dotychczasowej procedury.

Według Prezesa, zdecydowanie za późno wprowadzone zostały przepisy, wymagające od inwestorów OZE dołączania do wniosków o określenie warunków przyłączenia wypisów i wyrysów z Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, wskazujących na możliwość wybudowania OZE na terenie objętym planem. Wcześniej obserwowano dużą liczbę wniosków od deweloperów farm wiatrowych, którzy na podstawie zawartej umowy dzierżawy z właścicielem nieruchomości gruntowej występowali o warunki przyłączenia i dopiero po ich uzyskaniu przystępowali do dalszych procedur związanych ze zmianą MPZP, uzyskaniem decyzji środowiskowej, finalnie pozwolenia na budowę. Po pierwsze, zajmowało to bardzo dużo czasu, co oznaczało że od wydania warunków przyłączenia do uzyskania pozwolenia na budowę upływało od ok. 4 do nawet 6-8 lat. Po drugie, niejednokrotnie okazywało się, że z przyczyn społecznych czy środowiskowych inwestycja nie może powstać w danym miejscu, ale inwestor nie chcąc tracić wydanych warunków przyłączenia szukał lokalizacji w innym miejscu. To dodatkowo wydłużało czas realizacji projektów OZE. Wprowadzenie przepisów o wymogu złożenia MPZP przy wniosku o określenie warunków przyłączenia z pewnością urealniło możliwości faktycznej realizacji źródeł, projekty które miały wydawane warunki przyłączenia wg tych zasad w znacznie krótszym czasie osiągały etap gotowości do budowy.

10-letnie doświadczenie Energa-Operator z przyłączaniem OZE pozwala stwierdzić, że ustawodawca nie docenił konsekwencji jakie będzie miało wprowadzenie zachęt inwestycyjnych dla przyłączania OZE i jaką skalę zainteresowania to wywoła. Wiele projektów OZE (głównie farm wiatrowych) ma w dalszym ciągu ważne umowy o przyłączenie, o łącznej mocy w skali kraju wynoszącej kilkanaście tysięcy MW, z których wiele nie jest gotowych do realizacji, nawet gdyby zmienić system wsparcia na dotychczasowy (certyfikaty). Oznacza to, że operatorzy zmuszeni są do uwzględniania w obliczeniach wszystkich OZE, jakie posiadają warunki przyłączenia, mimo że jest to racjonalnie niezasadne. Można powiedzieć, że system aukcyjny powinien być wprowadzony od samego początku, ale warunkiem przystąpienia do aukcji powinno być posiadanie MPZP oraz decyzji środowiskowej. Dopiero po wygraniu aukcji inwestor OZE powinien wystąpić o wydanie warunków przyłączenia, co oznacza dla Operatora Systemu Dystrybucyjnego, że jest to projekt realny. OSD powinien mieć wtedy bezwzględny obowiązek przyłączenia do sieci takiego źródła. Dzięki sterowaniu ilością energii (de facto mocy), można byłoby uniknąć sytuacji jaka jest obecnie, tj., blokowania mocy przez projekty nierealne, co spowodowałoby, że stosunkowo niewielka ilość mocy z farm, które wygrały aukcje nie byłaby dla sieci problemem w przyłączeniu. W skrajnych przypadkach, gdy sieć wymagałaby wzmocnienia, OSD powinien mieć prawo do czasowych ograniczeń mocy farm, do czasu dokonania wzmocnień sieci.

Innym problemem z przyłączaniem OZE pozostaje, według Prezesa, duże zróżnicowanie lokalne. Teren Pomorza posiada najlepsze warunki wietrzne w Polsce wobec czego Energa-Operator obserwuje na tym obszarze największe zainteresowanie przyłączeniem OZE. Oznacza to, że musimy uwzględnić

w planach rozwoju największe nakłady na wzmocnienie sieci pod potrzeby przyłączenia OZE, a nasz majątek z tego tytułu przyrasta szybciej niż innych operatorów w Polsce. Tym samym, biorąc pod uwagę zasady kształtowania taryf, klienci Energa-Operator mają przez to najwyższe stawki dystrybucyjne w Polsce. Mamy więc do czynienia z sytuacją, gdzie przez dobre warunki wietrzne, klienci zlokalizowani na tym terenie muszą dodatkowo ponosić koszty budowy sieci pod potrzeby przyłączania OZE, mimo że cel w zakresie energii z OZE jest dla całego kraju, a nie dla poszczególnych województw. Ta niesprawiedliwa redystrybucja kosztów powinna być brana pod uwagę, bo teren Pomorza przez wysokie stawki dystrybucyjne w taryfach nie będzie atrakcyjny dla lokalizowania przemysłu, wobec czego będzie się słabiej rozwijał niż tereny bardziej atrakcyjne dla inwestorów przemysłowych. Energa-Operator próbowała zainteresować tym tematem Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, ale wobec braku możliwości osiągnięcia kompromisu ze spółkami, które miałyby uczestniczyć w redystrybucji kosztów, sprawa nie znalazła poparcia.

(dowód: akta kontroli str. 125-129)

2.1.7. Określone w procedurach realizacji odpowiednio przyłączenia bezinwestycyjnego i inwestycyjnego do sieci nN i SN oraz inwestycyjnego do sieci WN terminy, w tym:

- przyjęcie i weryfikacja kompletności wniosku o określenie warunków o przyłączenie do sieci – do 14 dni roboczych,
- określenie warunków o przyłączenia i opracowanie projektu umowy – do 30 dni dla sieci nN oraz do 150 dni dla sieci SN i WN,
- zawarcie umowy o przyłączenie do sieci – do 14 dni kalendarzowych dla sieci nN i SN oraz do 7 dni roboczych dla sieci WN (od otrzymania wypełnionej umowy od wnioskodawcy),
- realizacja umowy w procesie bezinwestycyjnym – w dniu zawarcia umowy,
- potwierdzenie zrealizowania umowy o przyłączenie do sieci – w terminie 7 dni roboczych (po dostarczeniu przez podmiot oświadczenia o gotowości instalacji przyłączanej oraz dokonania opłaty za przyłączenie) wysyłane jest oświadczenie o wykonaniu przyłączenia wraz z danymi technicznymi przyłączanego obiektu,

były zgodne z obowiązującymi przepisami oraz zapewniały wnioskodawcy przejrzyste zasady procedowania.

(dowód: akta kontroli str. 57-123)

2.2. Ustalanie kosztów przyłączania OZE do sieci.

2.2.1. W latach objętych kontrolą średnie nakłady na przyłączenie OZE do sieci średniego i wysokiego napięcia w Energa-Operator kształtowały się na poziomie ok. 35-39 tys. zł na 1 MW mocy elektrycznej oraz ok. 208 tys. zł dla sieci niskiego napięcia, w tym dla małych instalacji na poziomie ok. 43 tys. zł na 1 MW, a dla mikroinstalacji na poziomie ok. 324 tys. zł na 1 MW (wartości te zależały od stosunku wysokości poniesionych nakładów w relacji do mocy instalacji). Odpowiednio, w 2016 r. przyłączono 1 mikroinstalację w koszcie 122,2 tys. zł na 1 MW, a w 2017 r. – 1 mikroinstalację w koszcie 526,6 tys. zł na 1 MW.

W ww. okresie cena przyłączenia OZE do sieci kształtowała się na poziomie ok. 39 tys. zł na 1 MW dla sieci wysokiego napięcia, ok. 25 tys. zł na 1 MW dla sieci średniego napięcia oraz ok. 21 tys. zł na 1 MW dla sieci niskiego napięcia.

W przypadku instalacji OZE o mocy zainstalowanej nie wyższej niż 5 MW Energa-Operator pobierała połowę opłaty, tj. 50% rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia, natomiast za przyłączanie do sieci mikroinstalacji Energa-Operator opłat nie pobierała.

Według Sprawozdania z wykonania planu rozwoju w 2016 r. wydatki na przyłączenia nowych źródeł energii, w szczególności OZE zrealizowano na poziomie niższym (o 90,5%) od planowanego. Mniejsza liczba przyłączanych do sieci źródeł OZE (głównie farm wiatrowych) wynikała z sytuacji jaka od 2016 r. panuje wśród wytwórców energii ze źródeł odnawialnych. Ustawa o OZE wprowadziła tzw. system aukcyjny, który obejmował wsparciem finansowym jedynie projekty, które wygrały poszczególne aukcje. Inwestorzy OZE ze względu na brak opłacalności projektów bez wsparcia, w większości wstrzymali swoje inwestycje (przyczyny całkowicie niezależne od Energa-Operator).

(dowód: akta kontroli str. 38-44, 219)

- 2.2.2. W latach 2015-2017 (I półrocze) Energa-Operator dokonała zwrotu 179 zaliczek w związku z odmową przyłączenia instalacji OZE do sieci, z tego w terminie: do 30 dni zwrócono 136 zaliczek (w tym 46 w ciągu 10 dni), a powyżej 30 dni – 43 zaliczki. W tym samym okresie dokonano zwrotu 106 zaliczek w związku z niezawarciem umowy o przyłączenie do sieci, z tego w terminie: do 30 dni zwrócono 58 zaliczek (w tym 25 w ciągu 10 dni), a powyżej 30 dni – 48 zaliczek. Wydłużony termin zwrotu zaliczki uzależniony był od czasu niezbędnego do potwierdzenia przez wnioskodawcę lub jego pełnomocnika numeru rachunku bankowego, na który dokonywano zwrotu wpłaconej zaliczki oraz od zatwierdzenia i przeprocesowania zlecenia zwrotu zaliczki przez Energa-Operator.

W ww. okresie nie było przypadku wydania z opóźnieniem warunków o przyłączenie instalacji OZE do sieci elektroenergetycznej, a tym samym zapłaty karnych odsetek od wniesionych zaliczek.

(dowód: akta kontroli str. 222)

- 2.2.3. W okresie objętym kontrolą w Energa-Operator wystąpiło 9 spraw spornych dotyczących rozliczania kosztów przyłączania OZE do sieci, tj. w zakresie: zwrotu zaliczki (potrącenie kosztu wykonania ekspertyzy, trudności inwestora w realizacji projektu), zwrotu opłaty (w części nie związanej z przyłączeniem), uwzględnienia kosztów opracowania dokumentacji projektowej, a także obciążenia podmiotu wysokością poniesionych nakładów. Spory te miały miejsce na różnych etapach przyłączania OZE do sieci i dotyczyły: rezygnacji podmiotu z warunków przyłączenia, negocjowania warunków rozwiązania umowy o przyłączenie, rozliczenia nakładów po dokonanych odbiorze technicznym przyłącza, a także po wykonaniu i rozliczeniu umowy o przyłączenie oraz uiszczeniu opłaty za przyłączenie.

(dowód: akta kontroli str. 214-218)

2.3. Zapewnianie pierwszeństwa w świadczeniu usług dystrybucji energii elektrycznej wytworzonej w OZE.

- 2.3.1. W zakresie zapewnienia realizacji przepisów o pierwszeństwie w świadczeniu usług dystrybucji energii elektrycznej wytworzonej z OZE, Prezes Zarządu wyjaśnił, że bilansowanie systemu (podaży i popytu), a tym samym wpływ na wielkość generowanej mocy w źródłach wytwórczych należy przede wszystkim do zadań Operatora Sieci Przemysłowej (Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA). Ewentualne ograniczenia w generowanej mocy w OZE realizowane są na polecenie Operatora Sieci Przesyłowej w sytuacji zagrożenia pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego po wyczerpaniu możliwości regulacyjnych w źródłach konwencjonalnych. Ograniczenia w generowanej mocy w OZE mogą również wynikać z przeciążeń w sieci, gdy ta pracuje w układzie nienormalnym, a jedyną możliwością ich likwidacji jest wyłącznie wprowadzenie ograniczeń w OZE.

W kontroli nie stwierdzono przypadku niezapewnienia podmiotom przez Energa-Operator pierwszeństwa w świadczeniu usług dystrybucji energii elektrycznej wytworzonej w OZE.

(dowód: akta kontroli str. 126-129, 130-265)

- 2.3.2. Energa-Operator nie odnotowała reklamacji ani nie otrzymała skarg w zakresie naruszenia przepisów o pierwszeństwie w świadczeniu usług dystrybucji energii elektrycznej wytworzonej w OZE, o których mowa m.in. w art. 7 ust. 1 i art. 9c ust. 6 ustawy Prawo energetyczne.

(dowód: akta kontroli str. 132-133)

- 2.3.3. W zakresie wpływu przepisów o pierwszeństwie w świadczeniu usług dystrybucji energii elektrycznej wytworzonej z OZE, Prezes Zarządu wyjaśnił, że zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, już na etapie rozpatrywania wniosku o określenie warunków o przyłączenie, Energa-Operator ma obowiązek zapewnić aby instalacje odnawialnych źródeł energii uzyskały przyłączenie w pierwszej kolejności, przed innymi podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie. Można powiedzieć, że przedsiębiorstwo w pełni realizuje obowiązek pierwszeństwa instalacji OZE w przyłączaniu do sieci, a obowiązek ten nie powoduje żadnych utrudnień w działalności przedsiębiorstwa. Oceniając natomiast obowiązek wynikający z art. 9c ust. 5 ww. ustawy, należy zauważyć, że pierwszeństwo w świadczeniu usług dystrybucji energii elektrycznej wytworzonej w OZE oraz niestabilność tych źródeł, przy jednoczesnym braku obowiązku bilansowania energii po stronie wytwórców OZE powoduje, że koszty bilansowania podaży i popytu energii elektrycznej rosną po stronie Operatora Systemu Przesyłowego. Koszty bilansowania wiążą się z usługami regulacyjnymi jakie tradycyjne źródła wytwórcze (elektrownie węglowe) świadczą na rzecz OSP (koszty uruchomień i odstawień bloków wytwórczych, ich gotowości do pracy, pracy przy nieoptymalnych parametrach). W przypadku OSD ww. obowiązek nie ma większego wpływu na realizację obowiązków przedsiębiorstwa, wymagane jest wyłącznie sprawne zarządzanie ruchem sieci elektroenergetycznej, aby identyfikować przypadki zagrożeń dla pracy sieci, wymagających wprowadzenia ewentualnych ograniczeń w pracy instalacji OZE.

(dowód: akta kontroli str. 128-129)

2.4. Planowanie i realizacja przez dystrybutora działań umożliwiających rozliczanie prosumentów.

- 2.4.1. Zgodnie z obowiązującymi przepisami (art. 5 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne) prosumenci posiadają umowę kompleksową ze sprzedawcą zobowiązanym, którym na terenie działania Energa-Operator jest Energa-Obrót, a więc umowę zawierającą postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej. Inni sprzedawcy nie prowadzą rozliczeń prosumentów, mogą natomiast obsługiwać mikroinstalacje i instalacje OZE. W związku z tym, przekazywanie danych pomiarowych dla prosumentów uzgodnione zostało z Energa-Obrót i odbywało się w oparciu o wypracowaną procedurę związaną z realizacją umów podmiotów podłączonych do sieci bez dodatkowych wniosków sprzedawcy. Na koniec grudnia 2016 r. liczba przyłączonych instalacji prosumenckich, z którymi podpisano aneks do umowy kompleksowej wynosiła 1525, natomiast na koniec października 2017 r. – 3857⁴.

Wszyscy prosumenci z terenu działania Energa-Operator posiadają liczniki mierzące energię elektryczną w dwóch kierunkach. Dane przekazywane są

⁴ Definicja prosumenta weszła w życie 1 lipca 2016 r. w związku z tym na koniec 2015 r. nie było mikroinstalacji, której właściciel posiadał status prosumenta.

w rozróżnieniu kierunków, a proces rozliczania realizuje sprzedawca, który powinien zapewniać rozliczenie energii z wykorzystaniem salda i rozliczenie usługi dystrybucyjnej odpowiadające energii pobranej z sieci.

Aktualnie stosowane przez operatorów systemu dystrybucyjnego statyczne liczniki energii elektrycznej mogą rejestrować przepływ energii elektrycznej w dwóch kierunkach:

- metodą algebraiczną (stosowaną przez Energa-Operator) – niezależne rejestrowanie poboru i oddania energii elektrycznej dla każdej z faz oraz zapisanie zużycia dla osobnych rejestrów licznika dla kierunku pobór i oddanie,
- metodą wektorową – sumowanie poboru i oddania energii elektrycznej dla faz oraz zapisanie do osobnych rejestrów licznika dla kierunku pobór i oddanie.

Energa-Operator na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy o OZE⁵ przekazywała dane pomiarowo-rozliczeniowe do sprzedawcy, a sprzedawca dokonywał rozliczeń z odbiorcą na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy o OZE. Dane pomiarowe udostępniane były elektronicznie na platformie PDK⁶. Dane udostępniano sprzedawcy na dwóch osobnych kierunkach: pobór i oddanie, po uzyskaniu danych z układu pomiarowego, w sposób określony w art. 4 ust. 3 ustawy o OZE.

(dowód: akta kontroli str. 134-152)

- 2.4.2. Opłaty dystrybucyjne za świadczenie usług dystrybucji dla prosumentów były naliczane i rozliczane wobec sprzedawcy zobowiązanego. Rozliczenie prosumentów przez Energa-Obrót następowało na podstawie informacji Prezesa URE nr 61/2016 w sprawie wyznaczenia sprzedawców zobowiązanych. Rozliczanie usług dystrybucji następowało na podstawie umowy o współpracy pomiędzy Energa-Operator i Energa-Obrót z 13 lipca 2010 r. oraz na podstawie zarejestrowanych umów kompleksowych zawartych pomiędzy sprzedawcą zobowiązanym a prosumentami. Naliczanie usług dystrybucji następowało na podstawie wskazań układu pomiarowo-rozliczeniowego.

Stawki opłat dystrybucyjnych określone były w taryfach Energa-Operatora, zatwierdzonych na kolejne lata przez Prezesa URE i obowiązujących wobec wszystkich klientów bez wyróżnienia stawek dedykowanych prosumentom. Obowiązująca w 2017 r. „Taryfa Energa-Operator SA”, uzgodniona i zatwierdzona przez Prezesa URE 15 grudnia 2016 r., wyliczona została na podstawie wytycznych zawartych w przesłanym przez URE dokumencie pn. „Taryfy OSD na rok 2017” z listopada 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 153-173)

- 2.4.3. W okresie 2015-2017 (I półrocze) w Energa-Operator (centrala oraz 6 oddziałów) nie zarejestrowano skarg prosumentów na instalacje OZE, funkcjonowanie systemu pomiarowego oraz na rozliczanie energii elektrycznej.

(dowód: akta kontroli str. 221)

2.5. Wnioski o przyłączenie do sieci od koordynatorów klastrów energii lub spółdzielni energetycznych.

W badanym okresie Energa-Operator nie otrzymała wniosków o przyłączenie do sieci od koordynatorów klastrów energii ani spółdzielni energetycznych.

(dowód: akta kontroli str. 131)

⁵ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2017 r. poz. 1148, ze zm.).

⁶ Portal danych kontrahenta służący do wymiany danych pomiarowych pomiędzy Energa-Operator a sprzedawcami świadczącymi usługę sprzedaży dla odbiorców, którzy dokonali zmiany sprzedawcy.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Działania przedsiębiorstwa w zakresie przyłączania wytwórców energii elektrycznej z biogazu rolniczego.

Opis stanu faktycznego 3.1.

Energa-Operator pozyskiwała dane o planowanych przyłączeniach wytwórców energii elektrycznej na etapie złożenia przez podmiot wniosku o określenie warunków o przyłączenie do sieci. To najwcześniejszy etap realizacji inwestycji, na którym uzyskiwano informację o danym zamierzeniu. Zasada ta dotyczyła również planowanych przyłączy wytwórców z biogazu rolniczego.

Opracowując projekt planu rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną, Energa-Operator uwzględniała w nim zadania związane z przyłączaniem wytwórców, z którymi zawarła umowy o przyłączenie do sieci oraz zadania, dla których określone zostały warunki przyłączenia, które w okresie ich ważności stanowią warunkowe zobowiązanie przedsiębiorstwa energetycznego do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej.

(dowód: akta kontroli str. 124, 215-216)

- 3.2. W latach 2015-2017 (I półrocze) do Energa-Operator wpłynęło 25 wniosków o określenie warunków o przyłączenie do sieci instalacji zasilanych biogazem rolniczym. W tym samym okresie wydano 18 warunków o przyłączenie, w tym wszystkie w wymaganym terminie. Wśród ww. spraw nie było przypadku wydania warunków o przyłączenie do sieci dla małej instalacji lub mikroinstalacji. W 5 przypadkach odmówiono przyłączenia wytwórcy energii z biogazu rolniczego do sieci z powodu braku warunków technicznych leżących po stronie operatora, w szczególności: niezachowania warunku zapasu mocy w węźle wysokiego i średniego napięcia, przekroczenia dopuszczalnej wartości napięcia w miejscu przyłączenia, niespełnienia kryterium w zakresie statycznych zmian napięcia oraz w zakresie kryterium zwarcowego i napięciowego. W 2 przypadkach wytwórcy energii elektrycznej z biogazu rolniczego skierowali sprawy sporne (niekompletność wniosku) do rozstrzygnięcia przez Prezesa URE, który skargi odrzucił.

W kontrolowanym okresie Energa-Operator otrzymała 3 zgłoszenia przyłączenia do sieci mikroinstalacji zasilanych biogazem rolniczym.

Energa-Operator przekazała Prezesowi ARR „Informacje operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego o wytwórcy energii elektrycznej z biogazu rolniczego w mikroinstalacji”, o której mowa w art. 21 ustawy o OZE, w odniesieniu do wytwórców ujętych w ww. sprawozdaniach kwartalnych.

Energa-Operator przekazała Prezesowi ARR, a po zmianie przepisów ustawy o OZE, Dyrektorowi Generalnemu KOWR „Sprawozdania kwartalne operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego”, o których mowa w art. 22 (z uwzględnieniem art. 22a) ustawy o OZE, dotyczące ilości energii elektrycznej sprzedanej sprzedawcy zobowiązanemu, która została wytworzona z biogazu rolniczego w mikroinstalacji i wprowadzona do jego sieci dystrybucyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 124, 174-213, 220)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

4. Pomoc na rozwój sieci dystrybucyjnej i jej współpracę z OZE.

Opis stanu faktycznego 4.1.

W latach 2015-2017 (I półrocze) Energa-Operator złożyła 5 wniosków o środki pomocowe w łącznej kwocie 202.650,0 tys. zł dotyczących współfinansowania ze środków pomocowych przedsięwzięć na rzecz rozwoju sieci dystrybucyjnej, z których 2 związane były z rozwojem OZE lub zwiększeniem możliwości przyłączania OZE do sieci elektroenergetycznej. Projekty te dotyczyły m.in.:

- budowy i modernizacji sieci SN wraz z wymianą transformatorów umożliwiającej przyłączenie nowych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE zlokalizowanych na terenie działania Oddziału w Toruniu (wniosek w kwocie 17.651,1 tys. zł nie otrzymał pozytywnej rekomendacji, przygotowywany do ponownego złożenia w grudniu 2017 r.),
- budowy i modernizacji sieci nN i SN umożliwiającej przyłączenie nowych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE zlokalizowanych na terenie działania Oddziału w Olsztynie (wniosek w kwocie 3.946,4 tys. zł oczekuje na rozpatrzenie w grudniu 2017 r.),
- rozbudowy stacji elektroenergetycznej 110/15 kV zlokalizowanej w Ostrowie na terenie działania Oddziału w Kaliszu (wniosek w kwocie 9.574,3 tys. zł, aktualnie w trakcie oceny),
- rozbudowy stacji elektroenergetycznej 110/15 kV zlokalizowanej w Kacach Rybackich na terenie działania Oddziału w Olsztynie (wniosek w kwocie 5.218,2 tys. zł, aktualnie w trakcie oceny),
- przebudowy sieci elektroenergetycznej SN poprzez wdrożenie rozwiązań Inteligentnej Sieci Energetycznej (wniosek w kwocie 166.260,0 tys. zł rozpatrzony pozytywnie, umowa zawarta we wrześniu 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 226-227)

- 4.2. Na realizację ww. zadań Energa-Operator ubiegała się o środki pomocowe z Ministerstwa Energii (wdrożenie rozwiązań Inteligentnej Sieci Energetycznej), z Instytutu Nafty i Gazu (rozbudowa sieci elektroenergetycznej 110/15 kV w Ostrowie i Kacach Rybackich), z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (budowa i modernizacja sieci SN) oraz z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (budowa i modernizacja sieci nN i SN). Zadania te były zbieżne z celami ujętymi m.in. w pkt 4.2.6. Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej oraz 4.2.7. Działanie sieci elektroenergetycznej, określonymi w Krajowym Planie Działania (dalej: „KPD”) w zakresie energii ze źródeł odnawialnych (opracowanie Ministra Gospodarki, Warszawa 2010 r. wraz z uzupełnieniem do KPD z 2011 r.).

(dowód: akta kontroli str. 226-227, 295-325)

- 4.3. Z ww. wniosków Energa-Operator uzyskała (do końca listopada 2017 r.) wsparcie finansowe dla jednego projektu, tj. dofinansowanie (w formie refundacji) z Ministerstwa Energii w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Działanie 1.4. Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia. Środki w kwocie do 166.260,0 tys. zł przyznane zostały na przebudowę sieci elektroenergetycznej SN poprzez wdrożenie rozwiązań Inteligentnej Sieci Energetycznej, tzw. Smart Grid.

(dowód: akta kontroli str. 226-227)

- 4.4. W dniu 29 września 2017 r. Energa-Operator podpisała z Ministrem Energii umowę o dofinansowanie⁷ projektu "Przebudowa sieci do standardów Smart Grid poprzez

⁷ Nr POIŚ.01.04.01-00-0012/17-00

instalowanie inteligentnego opomiarowania i automatyzację sieci w celu aktywizacji odbiorców dla poprawy efektywności użytkowania energii oraz efektywnego zarządzania systemem elektroenergetycznym dla poprawy bezpieczeństwa dostaw. Wdrożenie podstawowe w obszarze Energa-Operator SA." w ramach działania 1.4. Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia, oś priorytetowa I. Zmniejszanie emisyjności gospodarki. W umowie określono m.in.:

- zasady realizacji projektu,
- wartość projektu i źródła finansowania (planowany całkowity koszt realizacji projektu – 240.600,3 tys. zł),
- wysokość dofinansowania (do 166.260,0 tys. zł),
- kwalifikowalność wydatków, w tym okres kwalifikowania (02.02.2017 r. – 31.12.2020 r.),
- rzeczowe rozliczenie realizacji projektu,
- zabezpieczenie wykonania umowy.

Zadanie inwestycyjne określone w ww. projekcie ujęte było w zamierzeniach inwestycyjnych wymienionych w Planach Rozwoju Energa-Operator na lata 2014-2019 oraz na lata 2017-2022.

(dowód: akta kontroli str. 4-26, 228-265)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Gdańsk, dnia 22 grudnia 2017 r.

Kontroler

Zdzisław Stefan Zbierski
główny specjalista kontroli państwowej

Z.S. Zbierski

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

~ up.
WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku
Teresa Sawicka

